

матеріалів і королівські листи, писані до різних членів родини польськими королями Сигізмундом Августом, Стефаном Баторієм, Михайлом Корибутом Вишневецьким. Найбільша частина їх була від короля Станіслава Августа Понятовського до Пилипа Олізара, литовського підчашого. Другий зал був своєрідною галереєю — почесні місця займали дві давні картини з пейзажами, які були виконані італійськими майстрами. Кілька портретів родини Олізарів висіли з правого боку зали. На лівій стороні були рештки багатой галереї картин, врятованих під час погрому маєтку Н. Олізара у Рафалівці.

Після смерті графа Е. Олізара його маєток і земельні угіддя успадкував син Ян Олізар (1855—1915), який був членом Російської державної думи. Військові події 1914—18 рр. змусили родину графів Олізарів залишити маєток у Кисиліні. Повернутися змогли лише у 1921 р. Від палацу на той час залишилися тільки обгорілі стіни — він зазнав руйнування під час артобстрілу російськими військами у 1916 р. і більше вже не відбудовувався. Останнім власником маєтку в Кисиліні був син Я. Олізара — Анджей Олізар (народився 1903). Він був одружений з Марією Пуславською з графства Шеліг (народилася 1913). У 1939 р. земельні угіддя графа А. Олізара були реквізовані радянською владою. Вбачаючи смертельну небезпеку з боку нової влади, родина графів Олізарів емігрувала. Останній нащадок роду Олізарів-Волковичів — Йон Олізар (народився 1934), інженер-електрик, нині живе в Мехіко. В північно-західній околиці с. Кисиліна збереглося старовинне кладовище. В центральній його частині є сімейний склеп-усипальниця графів Олізарів.

У 1959 році вийшла книга графа Анджея Олізара "Kronika rodziny Olizarów Wolczkiewiczów". Вона дає широкі відомості про генеалогічне дерево роду Олізарів.

ЕУ: Словникова частина. — Париж; Нью-Йорк. — Т. 5. — С. 1846; УРЕ. — К., 1982. — Т. 8. — С. 7; Памятная книжка Волынской губернии на 1895 год // Изд. губ. стат. к-та. — Житомир, 1845. — С. 1, 163; Kronika rodziny Olizar w Wolczkiewicz w / Oprac. A. Olizar. — Мехіко, 1959; Aftanazy R. Dzieje rezydencji na dawnych kresach Rzeczypospolitej. — Wyd. 2. — Т. 5. Województwo wołyńskie. — Wrocław; Warszawa, 1994. — S. 157—159; На переламі: друга половина XV — перша половина XVI ст. / Упор. і передм. О. В. Русиної. — К., 1994. — С. 339—343.

В. Б. Перхавко
ГРИГОРІЙ ПИРХАВКО — ДІЯЧ УНР

Пирхавко (Пирхавка) Григорій — правник, перекладач. Народився 1883 р. у с. Ісайках Канівського повіту Київської губернії (нині

Богуславського району Київської області) у селянській родині. Близько 1893 р. закінчив сільську школу. Працював помічником волосного писаря у с. Юшковому Розі на Таращанщині. З 1900 р. брав участь у революційному русі, вступив у таращанську організацію есерів. Після її ліквідації засланий до Сибіру. Там одружився із Захаровою Євгенією Петрівною. Брав участь у революційних подіях 1905 р. в Іркутську, за що був звільнений з роботи в іркутській митниці і ув'язнений. Після звільнення 1906 р. виїхав в Україну і оселився у м. Богуславі на Київщині. У травні 1907 р. знову заарештований за революційну пропаганду серед селян. Сидів у канівській тюрмі, потім його було вислано до Вологодської губернії. Перебуваючи на засланні у Сольвичегодську, під впливом адвоката Томського почав вивчати юриспруденцію. За участь у демонстрації в Сольвичегодську був засланий на сто верст далі у Берер-Насолоцьке. Після закінчення терміну заслання через заборону повернутися в Україну оселився в Іркутську, де перебивався випадковими підробітками. Певний час був секретарем щотижневика "Жало". Після довгих клопотань отримав дозвіл на складання іспиту на звання приватного довіреного при Іркутському окружному суді. Займався приватною юридичною практикою до 1917 р. У 1912 заснував в Іркутську український літературно-музично-драматичний гурток "Громада" і до 1917 р. був головою його правління.

У лютому—березні 1917 р. П. брав участь у поваленні царського режиму в Іркутську і у захопленні міської думи. Працював у комісії звільнення політв'язнів і політзасланців Іркутського обласного революційного комітету, в громадських організаціях.

Повернувшись в Україну, П. працював в уряді Центральної Ради, був делегатом II військового з'їзду, що відбувся 26.06.1917 р. у Києві. У 1917 р. він вступив в Українську партію соціалістів-революціонерів (УПСР). У 1917 р. обирався членом земської управи, народним суддею м. Богуслава. На початку 1918 р. виконував обов'язки повітового коменданта уряду Центральної Ради. У червні—липні 1918 р., перебуваючи в Києві, брав участь у підготовці більшовиками повстання у Таращанському повіті проти німецьких військ та уряду Скоропадського, за що ув'язнений останніми у канівській тюрмі. Після звільнення з неї повстанцями знову призначений повітовим комендантом у м. Богуславі.

Влітку 1918 р. під час першого походу Української армії на Київ П. був інтернований поляками. У листопаді—грудні 1918 р. він брав участь у роззброєнні німецьких військ на Київщині.

П. — делегат Трудового конгресу України в Києві (23—28.01.1919). Взимку 1919—20 рр. він обіймав посади помічника Київського губернського комісара, заступника міністра внутрішніх справ уряду УНР. Після від'їзду з Києва уряду УНР опинився у Ченстоховському

таборі (Польща), звідки 1922 р. переїхав до Праги, де став одним із членів Закордонного комітету УПСР. У 1925 р. П. вийшов з нього через незгоду з програмними засадами партії. Він був одним із організаторів Української селянської спілки в Празі, головою Товариства-читальні ім. Т. Г. Шевченка. Друкувався під псевдонімом Гр. Сибірний — оповідання в українських емігрантських журналах “Нова Україна”, “Нове життя” та ін. У 1928 р. закінчив УВУ в Празі, отримавши диплом доктора права і суспільних наук.

За амністією 1928 р. П. повернувся з Праги в Україну і оселився у Харкові, де працював юрисконсультом тресту “Промтранспроект”, викладав на державних курсах українізації. Друкувався у газеті “Пролетарська правда”, журналі “Всесвіт”, займався перекладацькою діяльністю. Зокрема, П. був першим в Україні перекладачем з чеської мови на українську творів Я. Гашека “Бравий солдат Швейк”, І. Ольбрахта “Ганна-пролетарка”, В. Ванчури “Ян Маргул — пекар”, Урбана “Живий бич”. Окрім того, П. — автор історичного роману та повісті “Лани і варта”, які пізніше були втрачені під час одного з арештів.

У Харкові П. одружився із Марією Гнатівною Шедеевою і мешкав за адресою: вул. Основна службова, будинок 45.

Уперше після повернення з еміграції був заарештований органами ДПУ України 30.12.1930 р., та невдовзі звільнений, оскільки обшук не дав ніяких підстав на подальше затримання. Удруге був заарештований 28.09.1933 р. і 23.02.1934 р. за безпідставними звинуваченнями “трійкою” при колегії ДПУ УРСР засуджений до 10 років позбавлення волі. Під час відбуття покарання у Ахтирському відділенні “Сиблаг” НКВС СРСР 31.08.1937 р. засуджений “трійкою” УНКВС Західносибірського краю (Кемеровська область) знову ж таки безпідставно за нібито антирадянську агітацію і пропаганду до вищої міри покарання.

Г. Пирхавка розстріляно 13.09.1937 р. Місце його поховання невідоме.

Посмертно реабілітований за обома звинуваченнями постановами прокуратури Київського військового округу від 27.07.1989 р. і прокуратури Кемеровської області від 16.09.1989 р.

(Текст підготовлено за матеріалами, надісланими до редакції).

О. А. Репан

ГРИГОРІЙ ГРАБЯНКА У БОЙОВИХ ДІЯХ 1735—1738 РОКІВ

Грабянка Григорій Іванович (?—1738) — гадяцький полковий суддя (1717—28), полковий обозний (1728—30), полковник гадяцький (1730—38), козацький літописець, автор “Перебігу презельної від початку поляків щонайкривавішої небувалої битви Богдана Хмельниць-